

ČTVRTLETNÍK

LÉTO 2021

PRO PAMÁTKY

Zaostřeno na venkov

CHVÁLÍME OBÝVÁK VESNICE
ROZHOVOR S ARCHITEKTEM JIŘÍM ŠKABRAĐOU
ANKETA NA TÉMA HRANICE MEZI MĚSTEM A VENKOVEM

ÚVODEM

Realitní kanceláře hlásí nebývalý převís poptávky nad nabídkou a koupit si malebnou chalupu na návsi, u rybníka nebo v horách je snem mnoha obyvatel měst. To alespoň hlásí statistiky a ceny nemovitostí trend potvrzují. Jak dlouho bude taková situace trvat a jaké dopady přinese, netušíme. Z řady rozhovorů s majiteli starých domů si ale vybavuji, že historické konstrukce a detaily venkovské architektury na ně dokázaly zapůsobit natolik, že si je stavby získaly a přesvědčily k jejich záchraně.

Vše výše uvedené nás v redakci vedlo k tomu, že jsme si venkov zvolili jako hlavní téma letního vydání, které držíte v rukou. Nabízíme pohledy odborníků i významných osobností z různých oblastí památek i mimo ně. Upozorňujeme jak na konkrétní zachráněné stavby, tak i na knihy, které se z různého úhlu pohledu této problematice věnují. Na následujících stránkách se ale dočtete také o městech, kde se daří historické stavby zachraňovat.

Přeji vám inspirativní letní čtení, ať jste právě v městském domě, bytě, kavárně, ve staré chalupě, na zámku, hradu, nebo i klidně pod stanem.

Aleš Kozák

DOPORUČUJEME

NOVĚ ZAPSANÉ PAMÁTKY

V prvním čtvrtletí letošního roku přibylo na seznam Národního památkového ústavu 25 nemovitých kulturních památek. Za ně Ministerstvo kultury prohlásilo mimo jiné jemnickou hrobku Pallavicinů

s parkem, vodní mlýn v Petrovicích u Nového Města na Moravě, sochu sv. Jana Nepomuckého v Chrástavě nebo pivovar ve Vítkově. Památkami se staly vinné budy ve Vlčnově a Veletinách, usedlost Josefa Fanty v Jevanech, židovské hřbitovy v Byšicích a Oračově či fara v Hrušovaně.

PROGRAM KULTURA

Ministerstvo financí ve spolupráci s Ministerstvem kultury, Norwegian Directorate for Cultural Heritage a Icelandic Centre for Research připravuje vyhlášení otevřené výzvy k předkládání žádostí o grant na financování projektů z Fondů EHP 2014–2021 v rámci programu Kultura se zaměřením na inovativní využití movitého a nemovitého kulturního dědictví.

Výzva bude vyhlášena na přelomu června/července 2021 a potrvá asi 2,5 měsíce.

www.eeagrants.cz/cs/programy/kultura/aktuality

LETNÍ ŠKOLA NUMISMATIKY V OLOMOUCI

V termínu 27.–29. srpna 2021 hostí Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci účastníky Letní školy numismatiky. Setkání laické i od-

borné veřejnosti má za cíl přispět k popularizaci numismatiky jakožto vědní disciplíny. Vítání jsou všichni zájemci o obor z řad studentů, sběratelů či pracovníků paměťových institucí. Součástí programu je exkurze po olomouckých pamětihodnostech.

<http://icv.ff.upol.cz/index.php/letni-skola-numismatiky/>

DEN ARCHITEKTURY

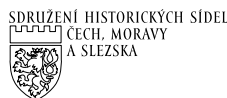
Od 1. do 7. října 2021 nabídne festival Den architektury bohatý program po celé republice. Vybírat můžete opět ze zdarma přístupných architektonických procházek a cyklovýježděk, které povedou architekti, historici

a další odborníci, nebo z exkurzí do běžně nepřístupných budov s názvem Hurá dovnitř! Obdivovat lze moderní architekturu i historické skvosty, budovy známé i stojící v pozadí pozornosti. Program bude zveřejněn na webových stránkách.

www.denarchitektury.cz

SPOLUPRACUJEME

ČASOPIS PROPAMÁTKY VYDÁVÁ OD ROKU 2012 INSTITUT PRO PAMÁTKY A KULTURU – NEZISKOVÁ ORGANIZACE, KTERÁ POMÁHÁ ŠÍŘIT OSVĚTU A PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE V PÉČI O PAMÁTKY. REDAKCE DLOUHODOBĚ SPOLUPRACUJE S ŘADOU VÝZNAMNÝCH OBOROVÝCH ORGANIZACÍ:

ŠTÍT MLÝNA ČP. 33 V NIŠOVICÍCH U VOLYNĚ (2013)

O KNIHU MŮŽETE SOUTĚŽIT NA PORTÁLU PROPAMÁTKY V PRVNÍ POLOVINĚ ČERVENCE.

ROZHOVOR S JIŘÍM ŠKABRADOU

Nestavět nové jako staré

Na jaře vydal monumentální dílo o jihočeské lidové architektuře, v Trocnově právě roste archeoskanzen, kde se zhmotňují jeho představy o středověké vesnici. Dva výjimečné dárky, které si známý architekt a památkář nadělil ke svým pětasedmdesátinám.

Téma jihočeské lidové architektury pro vás není nové, vrátil jste se k němu po více než 30 letech. Je jihočeská lidová architektura vaším životním tématem a kniha Lidová architektura v jižních Čechách vaším životním dílem?

Ano, dá se to tak říci třeba při pohledu na dobu, z níž pochází můj vlastní materiál použitý v knize. Třeba u fotografií, kde je vždycky uveden rok pořízení, vidíme data už z první poloviny 60. let minulého století. To tedy vlastně znamená opravdu celoživotní zájem. Jestli se mi ale podaří splnit ještě nějaké

další publikační předsevzetí, tak možná ještě nějaké životní téma přibude.

Umíme vůbec ještě čekat na životní díla? Nebo je doba, kdy člověk celý život na něčem pracuje a v pozdějším věku to zúročuje monumentálním projektem, už spíše pryč?

To, co teď uvedu, možná vyzní trochu cynicky, ale pokud se ke vstupu do seniorského období připojí protipandemická opatření, vyjdou vám pro takovou práci téměř ideální podmínky. Ale samozřejmě bych raději nad celoživotním dílem seděl v normální situaci.

V únoru jste oslavil 75. narozeniny. Je vám blízké bilancování?

Sedím teď nad dokončováním práce o vývoji půdorysů vesnic a jejich plůžin a narážím nad mapami stabilního katastru z první poloviny 19. století na tolik pozoruhodných momentů, které by bylo zajímavé sledovat podrobněji – závidím těm mladším, kteří budou mít možnost se tomu věnovat.

Historickým stavbám, zejména lidové architektuře, se tak věnujete více než 50 let v nejrůznějších pozicích. Jak se podle vás za tu dobu změnil pohled na tyto stavby a jak se změnila česká vesnice?

Na začátku mého poznávání historické vesnické zástavby ve zmíněných 60. letech teprve začínala destrukce jejího tradičního obrazu, která v současné době vrcholí. A je to proto, že se během doby bohužel nezměnila zá-

TEXT JAN ŠTIFTER, KRYŠTOF HAVLICE
FOTO JIŘÍ ŠKABRADA, SOVAMM, JAN ŠTIFTER, WIKIMEDIA COMMONS

Jiří Škabrada

NEJSTARŠÍ FOTOGRAFIE LIDOVÉ ARCHITEKTURY OD JIŘÍHO ŠKABRADY Z ROKU 1959 Z OKOLÍ SRNÍ ZACHYCUJE TYPICKÉ NIČENÍ VYSTĚHOVANÝCH STARÝCH DOMŮ ŠUMAVSKÉHO PŘÍHRANIČÍ.

Jiří Škabrada

KURZY O HISTORICKÝCH KROVECH VEDL NA SUDKOVĚ DOLE JIŘÍ BLÁHA (2000).

kladní příčina téhle neblahé situace. Důležitost obrazu vesnické zástavby, slušné chování ke starým domům, a to se týká i novostaveb, jsou bohužel věci, na které se nepodařilo vypěstovat rozumný jednotný názor, a náš venkov podle toho také vypadá.

V knize Lidová architektura v jižních Čechách zmiňujete asi 13letého kluka, který poprvé vložil film do fotoaparátu, aby pořídil snímky starých domů na Šumavě. Tím chlapcem jste vy. Co byste mu dneska poradil, kdybyste se mohl postavit vedle něj?

Třeba aby honem s tím aparátem běžel ještě tam a tam, protože dnes vím, že tam byly zajímavé objekty, které už nejsou, a já je neviděl. Ale to zavání marnými touhami. Občas jsem si třeba přál být členem geodetických skupin provádějících mapování stabilního katastru. Ti lidé museli vidět úžasné věci! Při troše snahy se ale dá k takovému pohledu do minulosti dopracovat, třeba stavbou trocnovského archeoskanzenu.

Archeoskanzen vzniká podle vašeho návrhu. Kdy jste se tam byl naposledy podívat? Postupuje vše podle plánu?

S tím návrhem to není tak jednoduché. Myšlenka se zrodila logicky tam, odkud je možné takový podnik financovat a organizovat – tedy na odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Jihočeského kraje. Já jsem se k tomu připlétl v okamžiku, kdy se ukázalo, že vztyčit repliku středověkého trocnovského dvorce na základě toho, co se

podařilo před lety zjistit jeho archeologickým výzkumem, není tak jednoduché. Takže návrh ano – alespoň v tom smyslu, že to, co se tam staví, jsem vymyslel. Ale kromě toho je to také stavba, sice neobvyklá, která musí re-

JIŘÍ ŠKABRADA

- ▶ architekt, pracovník památkové péče se zaměřením na lidovou architekturu, které věnoval řadu publikací
- ▶ narodil se v Praze v roce 1946
- ▶ působil ve Státním ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů a Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody, kde významně přispěl k vyhlášení vesnických památkových rezervací a zón
- ▶ přednášel na Fakultě architektury ČVUT v Praze, Západočeské univerzitě v Plzni nebo Filozofické fakultě Univerzity Pardubice

spektovat současná pravidla pro výstavbu včetně projektu. Ten byl svěřen kolegovi Petru Dostálovi, takže dozor nad stavbou je vlastně jeho povinnost. Moje poslední návštěva se odehrála ve středu 5. května v situaci, kdy se blížila ke konci výstavba „dvorce Jana Žižky“ a měla by se rozeběhnout výstavba dalších objektů vesničky.

Jaké to je vidět vesnici, kterou jste vymyslel? Lze cítit něco, co prožívali dávní lokátoři, projektanti a stavitelé? Jsou v tom doteky středověku?

Ten pocit realizace myšlenky je samozřejmě zajímavý a příjemný zejména v okamžicích, kdy se potvrzuje, že ta cesta od prvního konceptu byla zřejmě správná. Třeba teprve v době již rozbehnuté výstavby domu ve dvorci mi při opětovném zamýšlení nad částí původního odkrytého půdorysu, který leží od stavby nedaleko, a to na druhé straně rybníčku, došlo, že se dívám na situaci, kterou je vlastně možné dobře a logicky propojit s částí navržené stavby. Dotek středověku včetně prožitku dávných stavitelů v tom tedy je, alespoň v tom smyslu, že pokud znáte jejich stavební abecedu včetně ohledů, které automaticky uplatňovali vůči terénu a světovým stranám, mělo by vám vyjít něco podobného, jako kdysi vyšlo jim.

To, co jste roky studoval, teď vlastně používáte obráceně: budujete historii, stavíte „historické“ domy od základů. Vyloupl se v tom procesu nějaký poznatek, který vám dříve unikl?

STAVBA NOVÉHO ARCHEOSKANZENU TROCNOV V AREÁLU PAMÁTNÍKU JANA ŽIŽKY Z TROCNOVA JE PROVÁZÁNA S PROJEKTEM I-CULT A MĚLA BY BÝT DOKONČENA V ROCE 2024.

OBNOVA TVRZE SUDKŮV DŮL ZÍSKALA V ROCE 2016 CENU PATRIMONIUM PRO FUTURO.

V téhle činnosti, pro kterou se na rozdíl od obecného nadbytečného používání opravdu hodí slovo rekonstrukce, je v mém případě určitý paradox.

Profese architekta a vědomosti o historických stavbách mě totiž vedou i k vyjadřování o zmíněném slušném chování nových staveb k tradičnímu prostředí, které se dá shrnout do jednoduché poučky: nestavět nové jako staré. Archeoskanzen tedy vlastně představuje výjimku z tohoto pravidla, odůvodněnou vyšším výchovným smyslem: poučení z takové retronovostavby snad může pomoci ke zvýšení úcty vůči opravdovým historickým stavbám.

Kromě Jižních Čech jste se v posledních letech věnoval i východočeské oblasti jako spoluautor obsáhlé publikace Nejstarší domy ve východních Čechách. V čem jsou východní Čechy, respektive česko-moravské pomezí pro lidovou architekturu u nás tak významné?

Východočeské či vysočinské téma bylo zajímavé tím, jak vzniklo, protože se vlastně napřed vymyslel prostorový model starého domu odlišný od dosavadních představ, načež se vynořili tehdy mladí kolegové, architekti z Brna, manželé Syroví. Ti tvrdili, že se jim takové domy, které by tudíž měly být mimořádně staré, daří na Vysočitzu, Litomyšlsku a Poličsku objevovat. A už to jelo.

V jednom starším rozhovoru jste si mírně posteskl nad malou úctou

k vlastní minulosti. Není to ale naopak, nedokazuje relativně funkční památková péče, že si historie dokážeme vážít? Narážím na to, že sedlák před 100 lety dům jednoduše přestavěl, když mu přestal vyhovovat, jeho potomkovi ale dnes dovedeme říct, že právě v té historii existuje hodnota.

To máte sice pravdu, ale problém není v připravenosti odborníků, nýbrž v ochotě běžného stavebníka takovým informacím naslouchat, nebo je dokonce vyžadovat. Patří snad u nás k obvyklým vesnickým přestavbám snaha stavebníků vědět, jak je jejich dům starý a čím je zajímavý? Běžná je naopak snaha odborníky do debaty nepřipustit, aby si ještě něco nevymysleli. Skutečná historie je u nás ve většině situací, které se historických staveb dotýkají, spíše obtěžující, stejně jako je běžné neporozumění pro rozdíl mezi originálem a napodobeninou. Výsledkem je pak třeba Šumava a další chráněná území plná „jako starých“ novostaveb.

Pomoci v téhle věci může vzdělávání. Dlouhá léta jste učil, nejprve na fakultě architektury, později na fakultě filozofické. Jaká je současná míra zájmu studentů o historické stavby?

Můj nedávný odchod z výuky se shodou okolností časově sešel s velmi výraznými proměnami v přístupu k informacím, se zacházením s nimi i s velkou proměnou přístupu k vysokoškolskému vzdělání. Od přelomu ti-

síciletí, kdy do fakultních poslucháren už zasedli „počítačové“ studenti, klesá jejich schopnost osvojit si důkladně abecedu zvoleného oboru a použít ji pak k vlastní samostatné práci. Měl jsem pocit, že stoupající počet studentů tvoří spíše takové, jejichž cílem je především získání vysokoškolského absolutoria, a nikoli průprava k samostatné odborné práci v oboru, který je zajímavý a baví. Přímou děsivou také v tomto období stoupala neschopnost samostatného písemného projevu – stále početnější setkávání se studenty historie, kteří nedokáží napsat větu bez pravopisných chyb a napojit za ni další větu tak, aby celek dával nějaký smysl, je velmi depresivní. Ale rád bych se mýlil. Třeba se v případě těchto mých pesimistických názorů jedná jen o mezigenerační pocit obvyklý v každé době.

Dnešními slovy legendární jsou studentské, prázdninové, prakticky zaměřené workshopy pod vaším vedením na tvrzi v Sudkově Dole.

To byl asi zajímavě zvolený způsob práce, kde se dobře sešly moje věkové a odborné parametry se zájmem studentů a mladých odborníků s možností tohle všechno umístit v zajímavém historickém prostředí, a navíc ještě těm objektům trochu pomoci. Mám radost i z toho, že se tím tenkrát zdejšímu areálu „přehodila výhybka“ na správnou stranu pro delší období, protože následující majitelé pokračují v obnově i citlivém novém využití zcela vynikajícím způsobem. ■

Kryštof Havlice

STAV PO OBNOVĚ VNĚJŠÍHO PLÁŠTĚ SUŠÁRNY

Kryštof Havlice

DETAIL OBNOVENÝCH KRUHOVÝCH VĚŽÍ

ZAJÍMAVÁ REKONSTRUKCE

Obnova nejstarší sušárny chmele u nás

Široký rejstřík v současnosti často nenávratně mizejících objektů určených k sušení chmele představuje cennou součást stavebního fondu českých vesnic a měst. Zaměříme se na jednu ze tří dochovaných takzvaných sušáren anglického typu na našem území v Dubé na Českolipsku.

TEXT KRYŠTOF HAVLICE
FOTO KRYŠTOF HAVLICE, JOSEF UNGERMANN,
NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, ÚZEMNÍ
ODBOŘNÉ PRACOVNÍŠTĚ V LIBERCI

Chmel je historicky doložen od starověku, kdy byl využíván zejména pro své léčivé vlastnosti. Staří Římané jej považovali za zeleninu a pojídali jako salát. Jeden z prvních písemných pramenů z roku 736 zasazuje pěstování plodiny do okolí Hallertau ve středním Bavorsku. Kolem roku 1030 je v listině vydané Břetislavem I. zaznamenáno věnování chmele z královského dvorce v Žatci staroboleslavské kapitule. Pojem chmelnice je na našem území zaznamenán v roce 1073 a o 12 let poz-

ději rostlina figuruje v listině Vratislava II., ve které věnuje desátek z chmele z celé země nově založené vyšehradské kapitule. Výraznější rozkvět chmelařství nastal za vlády Jana Lucemburského, později Karla IV. a pěstování plodiny se stalo důležitou součástí výroby piva. K výraznějšímu útlumu spojenému s nárůstem pustých chmelnic došlo po třicetileté válce.

V 18. a polovině 19. století se pěstování nadále věnovali měšťané ve větších městech zejména severozápadních Čech, přesto převládalo takzvané vrchnostenské chmelařství. Podoba samotných chmelnic většinou nevelké rozlohy odpovídala vyobrazením v historických mapových podkladech z poloviny 19. století. O rozvoji odvětví ve venkovském prostředí severních Čech vypovídají dodnes dochované chmelařské vikýře a štítové provětrávací otvory umožňující sušení na velkých půdách. Domovní inventáře na Dubsku zahrnovaly chmelařské nářadí již od 17. století a po roce 1700 jejich počet výrazně narůstal. S proměnou druhů kulturních plodin a prosazováním nových technologií i postupů převládalo chmelařství jen v oblastech s příhodnými podmínkami, mezi něž patří Žatecko, Lounsko, Rakovnicko, Podbořansko, Roudnicko nebo okolí Litoměřic, Dubé a na Moravě Tršicko.

Díky zvyšující se potřebě rostlinu usušit a delší dobu ji skladovat vznikaly stavby k tomu určené. Jejich celkové hmotové řešení, velikost nebo

HISTORICKÝ SNÍMEK SUŠÁRNY Z POLOVINY 20. LET 20. STOLETÍ

uměleckořemeslné detaily významně odlišují podobu a charakter architektonické a urbanistické struktury vesnic a menších měst od jiných oblastí našeho území. K poznání problematiky specifického stavebního fondu spojeného s pěstováním plodiny nedávno výrazně přispěla kniha Piva džbán bude dán, až bude chmel očesan s podtitulem Historické stavby sloužící pro zpracování chmele. Autorský kolektiv pod vedením Lucie Radové shrnuje v publikaci čtivou formou výsledky několikaletého výzkumu Národního památkového ústavu a Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ve vybraných regionech.

V oblasti Dubé se po třicetileté válce rozšířilo pěstování specifické odrůdy chmele, takzvaného Dubského zeleňáku či zelenáče s výrazným česnekovým aroma. Typ představoval hrubší a celkově odolnější odrůdu, jejíž výhodou byla možnost delšího skladování bez pozdější ztráty kvality. V rámci zdejšího pěstování vznikly ve městě mimo jiné velké chmelové trhy a obchodem s plodinou se tady zabývala zejména místní židovská německy hovořící komunita. Původně probíhal proces sušení na půdách místních domů, s příchodem teplovzdušného sušení se přenesl do sušáren umožňujících konzervaci šířením. Mezi historicky doložené sušárny ve městě patřila Hellerova a Hahnova. Poté vznikla předmětná sušárna na okraji města, v současnosti s čp. 195.

Památkově chráněný objekt tvoří obdélné patrové křídlo se sedlovým zastřešením a k němu přiléhající charakteristická dvojice různě zastřešených válcových sušících věží. Později bylo starší jádro rozšířeno o obdélnou severní třípodlažní část se sedlovým krytím, na kterou kolmo západním směrem navazuje sušící sedlově zastřešená hranolová věž o třech podlažích.

Prvními pravděpodobnými majiteli sušárny byli manželé Langansovi z Dubé, kteří ji v roce 1877 prodali Josefu Grundfestovi z nedaleké Horní Vidimi a Antonu Sommerovi z Prahy, kteří objekt v roce 1899 rozšířili přibližně do současné podoby. Letopočet 1881 v ose střední části nad vchodem vypovídá o jedné z dostaveb. V průběhu 20. století měnila sušárna několikrát své majitele a ke konci roku 1943 ji koupila společnost Hopfenverkehrsgenossenschaft v Dubé. Po druhé světové válce objekt patřil Hospodářskému družstvu skladištnímu a výrobnímu v Dubé a poté jej spravoval Státní statek, který zde provozoval chov kuřat. V současnosti je památka v majetku města Dubé.

Částečná obnova probíhala v 90. letech 20. století, podstatná část se ale začala realizovat po roce 2017 podle projektu Martina Volejníka v souladu s požadavky památkové péče. Postupně byly odvezeny druhotné navážky kolem stavby a odvedeny srážkové vody. Před třemi lety došlo ke statickému zajištění. Později přišly na řadu krovy a střechy, na které byla kromě

POHLED NA FASÁDU V BŘEZNU 2019

kruhových věží položena pálená taška bobrovka. Dosud poslední etapu obnovy vnějšího pláště představovala realizace fasády, na kterou byl použit vápenný nátěr POROKALK od společnosti AQUA obnova staveb, a to v okrovém odstínu. Došlo také k osazení všech dveřních a okenních výplní a zastřešení jedné z věží, která měla pouze provizorní plochou střechu.

Od roku 2013 se na stavebních a projektových přípravách proinvestovalo téměř 12 milionů korun, z nichž podíl města činil přes 45 procent potřebných financí. Významným krokem celé akce se stalo zařazení obnovy do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury. Kromě každoročních příspěvků z uvedeného titulu pomohl nemálo v začátcích prací také Liberecký kraj individuálními dotacemi v oblasti péče o kulturní dědictví. V loňském roce bylo na práce proinvestováno přes 2,9 milionu korun, z nichž příspěvek z dotačního programu Libereckého kraje Kultura, památková péče a cestovní ruch činil 800 tisíc korun a z Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury se jednalo o 1,2 milionu korun.

Obnova výjimečné technické památky se stala vítězem krajského kola soutěže Památka roku 2020 v kategorii Velké rekonstrukce, kterou pořádá Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. V budoucnu má v místě vzniknout sezonní multifunkční kulturní zařízení zahrnující stálou expozici o chmelář-

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci

POHLED NA PAMÁTKU S PORUŠENOU KRUHOVOU VĚŽÍ Z ROKU 1976

Kryštof Havíček

NA VNĚJŠÍ FASÁDU BYL APLIKOVÁN VÁPENNÝ NÁTÉR V OKROVÉM ODSÍNĚ.

ství a dalších regionálních zajímavostech. Sušárna by se měla stát mimo

jiné centrem poměrně bohaté spolkové činnosti ve městě a místem pro pořá-

dání rozmanitých kulturních akcí. ■
www.mestoduba.cz

ZEPTALI JSME SE

V čem spočíval projekt památkové obnovy?

Martin Volejník, projektant

Hlavním záměrem při obnově vnějšího pláště bývalé sušárny chmele v Dubé bylo navrácení původního vzhledu s doplněním v minulosti zaniklých konstrukcí, především zastřešení severní kruhové sušící věže. Obnovované konstrukce byly navrženy podle poznatků ze zpracovaného a v průběhu realizace doplňovaného stavebněhistorického průzkumu, v rámci kterého se podařilo získat velmi kvalitní historické fotografie z počátku 20. století. Na nich jsou dobře čitelné detaily fasád včetně členění oken, které později zcela zanikly. Snímky kolem roku 1910 zachycují ještě zděnou helmici nad oběma věžemi, která byla u severní věže krátce poté nahrazena dřevěnou oktogonální konstrukcí s dřevěným párníkem uprostřed. Tento stav je dobře čitelný na mladší fotografii z první čtvrtiny 20. století, kde je zřetelně vidět původní střešní plášť dřevěného zastřešení provedený z asfaltových lepenkových pásů. V 60. a 70. letech 20. století zaniklo i toto dřevěné zastřešení, ovšem

podobu vnitřní nosné konstrukce bylo možné spolehlivě odvodit z fotografie z roku 1976 zachycující částečně obnažený krov, pravděpodobně krátce před jeho zřícením.

Obdobným způsobem bylo postupováno i při obnově zaniklého dřevěného párníku (komínu) nad nejmladší čtverhrannou sušící věží, který je dobře patrný na již zmíněných historických fotografiích. Po konstrukci samotné se v krovu nezachovaly žádné stopy, až na malý fragment prkna se zbytkem lepenky na jedné straně, který pravděpodobně zůstal zapomenut v krovu při rozřezávání párníku někdy kolem roku 1970. Díky tomuto nálezu bylo možné doložit, že párník měl dřevěnou konstrukci s opláštěním z asfaltové lepenky, což potvrzuje i analogická řešení z jiných sušáren.

Při opravě fasád bylo důsledně obnovováno původní členění, které se ovšem v čitelné podobě zachovalo pouze na východním průčelí a menších partiích na jižním a severním průčelí. Utilitární zásahy v minulosti zcela setřely původní podobu fasád. Při návrhu jejich obnovy se i zde bylo možné opřít o historické fotografie, které zřetelně zachycovaly sporné chybějící partie, především lizénový rámeček lemující šikmé plochy štítů.

Z původních výplní otvorů zůstaly pouze jedny vstupní dveře a torza dvoukřídlých vrat. Okna se v kompletní podobě nedochovala žádná, pouze v některých otvorech zůstaly původní rámy s panty a obrtlíky. Nové dveře a vrata byly provedeny jako přesné kopie původních výplní včetně kování s doplněním krabíkových zámků. Podoba nových oken vycházela ze zachovaných rámu a historických fotografií. Obnovit okenní i dveřní výplně v původní podobě bylo možné pouze díky plánovanému využití, které rezignovalo na celoroční provoz vyžadující vytápění objektu s navazujícími tepelně izolačními úpravami konstrukcí.

V letošním roce bude obnova sušárny pokračovat stavebními pracemi v interiérech objektu. I zde bude maximální snaha zachovat autentičnost prostorů a konstrukcí. V kompletně dochované kruhové sušící věži je plánován archeologický průzkum stávající podlahy s cílem odhalit původní topeniště a upřesnit způsob sušení chmele. Po skončení oprav bude objekt prezentován jako technická památka s expozicí o provozu sušárny a pěstování chmele, kterým byla Dubá a její okolí ve své době proslulá.

POHLED NA DŘEVĚNOU KONSTRUKCI V INTERIÉRU
V ROCE 2019

OBNOVA SE STALA VÍTĚZEM KRAJSKÉHO KOLA SOUTĚŽE PAMÁTKA ROKU 2020 V KATEGORII VELKÉ REKONSTRUKCE.

V čem spatřujete největší unikátnost památky?

Miroslav Kolka,
Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci

Sušárna chmele v Dubé nepochybně patří mezi nejhodnotnější stavby spojené s chmelařstvím v celorepublikovém kontextu. Důvodů pro toto konstatování je několik. I přes zánik původní funkce již před polovinou 20. století se objekt zachoval v kompletním rozsahu a ve velmi autentickém stavu s řadou cenných konstrukčních prvků a torz technologického vybavení. Spousta staveb tohoto typu takové štěstí neměla. To platí obzvláště u dubské chmelařské oblasti, kde toto odvětví v polovině 20. století zaniklo. Průmyslových sušáren nebo sířireň chmele na Dubsku nevzniklo mnoho, většina z nich byla později zbořena. Dochovaná budova čp. 195 je tak zcela jistě nejvýraznějším reprezentantem zdejšího chmelařství.

Tato sušárna je výjimečná také mimořádně zajímavým stavebním a technologickým vývojem. Jednotlivé postupně přistavované části tak velmi názorně prezentují vývoj sušárenských provozů od 60. do 80. let 19. století, tedy během období jejich prvotního rozmachu. Nejstarší stavební fáze je unikátním příkladem inspirace anglickými typy sušáren

s válcovými věžemi. Tato technologie byla v českých zemích identifikována doposud mimo Dubou pouze ve dvou příkladech – na Žatecku v Rybňanech a Měcholupech. Pouze v Dubé ale stojí dvě válcové věže, protože jižní z nich byla součástí původního projektu a severní byla patrně přidána v nevelkém časovém odstupu. K věžím v této fázi přiléhala obdélná budova skladu. Dalším vývojem se tento typ sušáren příliš neosvědčil a byl nahrazován jinými řešeními. V Dubé tento postup představuje severní část areálu. Starší sklad byl prodloužen o další obdélnou část a kolmo na ni byl vystavěn hranolový hvozď s topeništěm v přízemí, rozvody teplého vzduchu a lískou v patře. Kouř od topeniště byl odváděn komínovým tělesem v síle zdíva a teplý vzduch párníkem napojeným na vrchol klenby nejvyššího podlaží. Konečně důležitou změnu znamenala náhrada zděné helmice severní válcové věže za vícebokou dřevěnou střešní konstrukci s párníkem na vrcholu. Dubská sušárna tak po zdařilé obnově unikátním způsobem prezentuje tři typy řešení sušáren chmele.

Ke zřejmě nejzajímavějším zjištěním dospěly nejnovější stavebněhistorické průzkumy probíhající během stavebních prací. První zmínka o dubské sušárně a sířirně chmele byla starším stavebněhistorickým průzkumem doložena k roku 1877, ale dendrochronologickou analýzou byla potvrzena její výstavba již ve druhé polovině 60. let

19. století, přičemž dokončení stavby je možné klást nejspíše k roku 1868, případně krátce poté. Tímto se památka stává nejstarší bezpečně doloženou sušárnou chmele v českých zemích. Dřevo pro severní skladové křídlo a západní hranolový hvozď bylo dle dendrochronologické analýzy káceno v jedné zimní sezóně mezi lety 1880–1881. Letopočet rozšíření stavby na východním průčelí skladu má poničenou poslední číslici, která byla doposud mylně čtena jako devítka. Správným datem je ale podle uvedené analýzy nejspíše rok 1881 nebo případně 1882.

ANKETA

Je nutné bránit krajinu i venkov

Podle některých už zmizela, převálcovaly ji diktatury 20. století, automobilismus, televize a internet. Jiní ji stále vidí. Jaká je česká vesnice? Existuje ještě venkovský člověk? Žije jinak než jeho městský protějšek? Jsme svědky zanikání jednoho starého světa nebo jsme se už stali jeho pamětníky, protože nás obklopuje jen jedno velké předměstí? A není to celé jenom idyla, klamavá představa o světě, který nikdy neexistoval?

Existuje ještě hranice mezi městem a venkovem?

JANA GERMENIS-HILDPRANDT

PREZIDENTKA
ASOCIACE MAJITELŮ HRADŮ
A ZÁMKŮ

Nenazvala bych to rozhodně hranicí, protože slovo hranice ve mně evokuje představu umělé bariéry a nic takového mezi městem a venkovem podle mě není. Každý upřednostňuje jiný životní styl a je jen na nás, jakou cestu si zvolíme: zda život ve městě, nebo na venkově. Z hlediska památek bylo za posledních 30 let zachráněno mnoho krásných a historicky cenných objektů a je jedno, jestli jsou ve městě, nebo na venkově. Návštěvníci si je najdou a obdivují, ať jsou kdekoli.

DALIBOR DĚDEK

**PODNIKATEL, MECENÁŠ,
ZAKLADATEL A SPOLUMAJITEL
SKUPINY FIREM JABLOTRON**

Pocházím z vesnice, zažil jsem 60. léta a pamatuji babiččino vyprávění. Romantická představa venkova je iluze. Primárním úkolem vesnic bylo vždy zemědělství. Kdo někdy zkusil pěstovat brambory nebo vyprodukovat mléko a maso, ví, jaká je to dřina. Nemyslím mamutí farmy, které průmyslovým způsobem drancují pole ve snaze vytřískat co nejvíc pofiderních dotací, aby se vyrábělo „ekologické palivo“. Mluví o těch, kteří ještě dnes obdělávají pole, louky a chovají dobytek. Před těmi s pokorou smekám. V prostředí výkupních cen pokřivených dotacemi se dřou od rána do večera, zatímco mnozí jiní plýtvají jídlem a vyhazují tuny prošlých potravin. Má se za to, že lidé na vesnici mají k sobě blíže a městský život má nálepku anonymity. Znáám čtvrti paneláků, kde se lidé zdraví a žijí v propojené komunitě. Naopak na venkově vznikají hrůzné obytné čtvrti těch, kteří se ženou za iluzí venkova. Rodinné domy všech tvarů a barev naplácané jeden přes druhý na malých pozemcích oběhovaných ploty. To vše hustě protkáno garážemi a bazény. Jejich obyvatelé tráví značnou část dne v autech a navzájem se neznají. Když to vidím, říkám si v duchu: „Zlaté paneláky!“ A tak možná paradoxně žije část městských lidí venkovským stylem života a naopak.

TOMÁŠ HANÁK

**HEREC DIVADLA SKLEP,
MAJITEL VÝLETNÍ RESTAURACE
ZASTÁVKA NIŽBOR**

Žiji na vesnici, ale středočeské, takže je to obec, která si na vesnici, díkybohu, nehraje. Ale když člověk projíždí naší zemí, mívá smíšené pocity. Noví „vesničané“ skromností netrpí: žádají často městský standard, dopravní obslužnost (ačkoli sami jezdí několika auty), pokrytí rychlým signálem, bankomat, obchod, školu, školku, magnetickou rezonanci, hřiště na hraní všeho, zábradlí i tam, kde se nedá spadnout, a pitnou vodu požadují tvrdě jako své právo (při pumpování starou ruční pumpou z antik-bazaru se vyfotí na Instagram). Boží muka za vesnicí jsou díky sponzoringu místní realitky opatřena dokonalým štukem i omyvatelným antisprejovým nátěrem. Zvon v kapličky na návsi je dálkově ovládaný signálem z Frankfurtu. Na „tradičním posvícení“ lze ochutnat dvoj- i multictihodné koláče upečené v klasické staročeské retrotroubě (na leasing) ...a dost! Omlouvám se všem, kteří – s pokorou, skromností a bez předvádění se – zachraňují a oživují to, co z historie a „ladovské“ vesnice ještě zbylo. Ale než křeč a falešný sentiment by mnohdy bylo možná přirozenější, kdyby se o konec dějství postarala firma Rozklad & Zmar, s. r. o., člen ZANIK GROUP.

LADISLAV LÁBUS

**ARCHITEKT, VYSOKOŠKOLSKÝ
PEDAGOG NA FAKULTĚ
ARCHITEKTURY ČVUT V PRAZE**

Vaše otázky jsou trochu návodné. Mohou svádět k přehnané velkorysosti ty, kdo chtějí být vstřícní vůči budoucímu vývoji, a proto ani nevidí krásu kolem měst v místech zatím nedotčených výstavbou kolonií domků či skladů. Možná jsou zamýšleny opačně a mají navádět k opatrnosti ty, kdo mají obavy a chtějí chránit minulost a pečovat o ni, a hlavně vyburcovat z letargie ty, kdo stojí mezi oběma polohami. Situaci je třeba nezlehčovat. Je nutné bránit krajinu i venkov například tím, že nepřeháníme naše postřehy a odsudky v této věci. Třeba zpochybňováním a bagatelizací reality uváděním podnětů k otázkám typu, že „hranice mezi městem a venkovem už zmizela“ a venkov je již „jen jedno velké předměstí“, nebo dokonce, že to je jen naše „klamavá představa o světě, který nikdy neexistoval“. Přehnaná tvrzení mažou hranice mezi skutečností a fikcí, mezi pravdou a falší, nepomáhají chránit a pečovat o něco, ale napomáhají rozkládat náš svět i naše reflexe a zažívání reality. Važme si toho, že tomu tak u nás dosud není, ale může brzo být. Pokud přistoupíte na takto kategorická tvrzení, i když jsou zřejmě vyslovena s opačným cílem, není co chránit a o co pečovat. Již je dokonáno, bestie triumfovala.

NÁZOR

Krajina i vesnice potřebují pomoci

Hranici mezi městem a venkovem je třeba vnímat a posuzovat v rovině jak mentální a sociální, tak i hmotné urbanistické a architektonické. Kromě negativních aspektů projevujících se zejména na hmotné úrovni, na které je třeba upozorňovat a aktivně se jim bránit, hledejme a podporujme i pozitivní změny ve vztahu měst a venkova. Není jich málo a třeba i pohromy jako pandemie mohou a budou přinášet prospěšné podněty do vývoje prostředí měst i vesnic.

V mentální i sociální rovině je vývoj těžko ovlivnitelný, ale nevede jen k horšímu. Moderní technologie jistě redukuji rozdíl mezi městským a venkovským prostředím, ale není to jen na škodu. Nevede nás to jako v minulém režimu k potřebě nabízet a zavádět městské prvky a standardy života do urbanismu a architektury venkova, neboť jsou dosažitelné skrze nové technologie. Když se dnes rozhodneme žít

na venkově, netoužíme bydlet v bytovce vedle kravína nebo v patře v podstatě městského rodinného domku, aby v přízemí mohli odpočívat naši kovoví mazlíčci v gumových papučích. Vyhovuje nám mít chalupu a z ní provozovat náš cottage-home-office a na zahrádce pěstovat alespoň bylinky, když ne brambory. Venkov i venkovský člověk se mění, možná více než města a život v nich. Stačí si uvědomit základní etapy vývoje za posledních 100 let – poříjnovou, poúnorovou, polistopadovou a nyní vstupujeme do další, doufejme, že pocovidové a ne covidové. Přitom internet neničí tolik vesnice, těm naopak spíše pomáhá, pokud přistoupíte na nezvratitelnou skutečnost, že vývoj včetně toho technologického se nedá zastavit. Ani v pralese, natož ve střední Evropě, kromě Boubína. Pokud ho ovšem nezastavíme tím, že příliš přikládáme do kotle. Internet možná více poznamenává, a to i negativně, vývoj měst. Odebírá jim tradiční atributy polí, rozkládá je na gigantické vesnice. Ve fyzické rovině města zaplavují krajinu a venkov, v mentální je tomu spíše naopak, města se drolí na vesnice a klany propojené sociálními sítěmi. Česká vesnice i venkovský člověk našťáště „ještě existují“, pokud tyto pojmy nespojujete jen s nošením kroje. Obojí se však neustále mění, každý po svém a nejen k horšímu. Krajina i vesnice potřebují pomoci, lidi si pomůžou sami. Lidé musí, lidově řečeno, pomoci té naší krajině, vesnicím a chaloupkám českým, co jsou „tak hezký, tak hezký.“ ■

TEXT LADISLAV LÁBUS
FOTO KRYŠTOF HAVLICE

TITULY O MĚSTECH A LIDECH A 20000 JSOU SICE VYPRODANÉ, ALE JE MOŽNÉ POŘÍDIT SI JEJICH ELEKTRONICKOU VERZI NA STRÁNKÁCH NAKLADATELSTVÍ MEZIMĚSTO. NEJNOVĚJŠÍ KNIHA JE K DISPOZICI I V BĚŽNÉ DISTRIBUCI.

KNIHY

O místech, která inspirují

Tři knihy, šest let práce, 65 lokalit, tisíce naježděných kilometrů a bezpočet hodin strávených při rozhovorech. Po úspěšném uvedení prvního titulu k sobě přibrala literární dokumentaristka Michaela Hečková designéra Matěje Chabera. A výsledek stojí za to.

O MĚSTECH A LIDECH (2016)

Průkopnická práce zaznamenávající nápadité aktivity oživující veřejný prostor menších i větších měst. Na příkladech 33 míst z celého Česka autorka ukázala, že architektonické intervence, sousedské slavnosti, dočasné kavárny či venkovní galerie nejsou jen výsadou hlavního města. Kniha líčí příběhy nadšenců a dobrodruhů, kteří ve jménu obecné prospěšnosti dávají všanc svou vlastní kůži. Díky nim tak mohou běžní obyvatelé Zažít město jinak, zúčastnit se akcí TEDx, PechaKucha Night, Restaurant Day či PARK(ing) Day nebo v sobě objevit touhu být také prospěšný.

20000 (2019)

Publikace bourá představu, že velká, ve smyslu kvalitní, architektura vzniká jen ve velkých městech, a že se týká pou-

ze nových kulturních staveb. Předkládá myšlenku, že důležité je mít také vkusně revitalizované nábřeží, pro budoucí generace vysázenou stromovou kapli nebo krásný obchod s potravinami, kde lidé dennodenně nakupují. Dvacítka realizací z 20 měst čítajících do 20 tisíc obyvatel dokládá, že velikost sídla či omezené finanční zdroje nemusí ovlivňovat architektonickou kvalitu. Současně poukazuje na důležitost architektonických soutěží, uplatňování krajinářských architektů a potřebu otevřené debaty mezi zadavateli, tvůrci i místní komunitou.

MOŽNOSTI VESNICE (2021)

Pomyslnou trilogii uzavírá novinka, díky níž se čtenář přenesení do 12 vesnic po celé republice, aby mimo jiné poznal opravenou secesní Tančírnu v Račím údolí, netradiční estetickou hasičárnu v Palkovicích nebo bratřickou náves Na Bahně. Zveřejněné projekty dokládají architektonickou, společenskou a kulturní proměnu českých vesnic za posledních 20 let. ■

www.mezimesto.com

Soutěžte o knihu Možnosti vesnice

v první polovině srpna
na:

www.klub.propamatky.cz/soutez

TEXT JITKA SKOŘEPOVÁ
FOTO MARTIN HŮLA, MATĚJ CHABERA

KNIHOVNA J. M. HOVORKY VE STATENICÍCH SE V ČERVNU 2021 SLAVNOSTNĚ OTEVŘELA V NOVÝCH PROSTORÁCH KOMUNITNÍHO CENTRA POD JASANY REKONSTRUOVANÉHO PODLE PROJEKTU STUDIA MAJO ARCHITEKTI.

ÚTULNÁ KNIHOVNA SE STALA SRDCEM OBCE, PRAVIDELNĚ SE V NÍ POŘÁDAJÍ KOMUNITNÍ AKCE.

CHVÁLÍME

Obývánk vesnice

Téměř v každé větší obci u nás naleznete alespoň malou knihovnu. Ve středočeských Statenicích se podařilo její tradiční fungování proměnit na komunitní. Kromě půjčování knih se zaměřuje na život v obci. Navíc ke svému 101. narozeninám dostala i nové sídlo.

Příběh nové knihovny začaly psát dvě maminky Zuzana Brychtová Horecká a Barbora Černožorská. Rozhodly se původní malou obecní knihovnu J. M. Hovorky proměnit v komunitní. Měla se stát obývánkem vesnice, místem, kde se lidé budou setkávat a poznají své sousedy při společných akcích. Nápad oslovil další aktivní lidi a statenickou knihovnu společně v krátké době zútulnili a oživil.

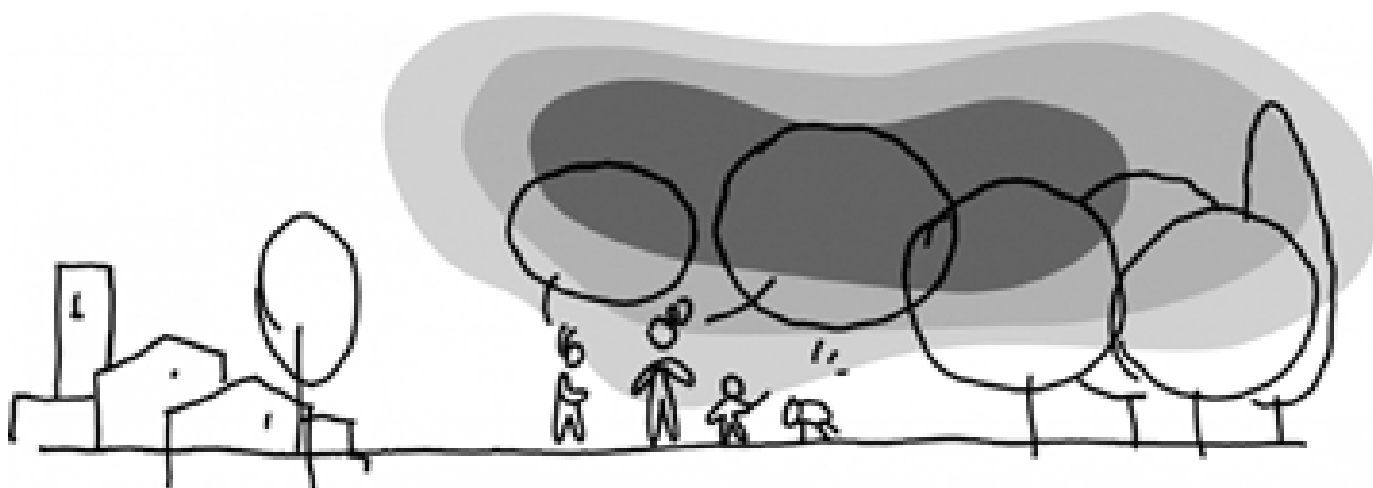
Finančně byl projekt v roce 2017 podpořen Nadací VIA z programu Živá komunita. Díky grantu, dobročinné aukci s názvem Hon na knihy a zapojení obce se podařilo provést počáteční změny – oživit prostor, nakoupit nové knihy, uspořádat první akce, přednášky, debaty. Začali přibývat čtenáři.

Nejen z obce, ale i blízkého okolí. Líbila se jim atmosféra a hlavně to, že knihovna začala moderně fungovat. Knihovní fond se rozšířil o současné tituly, deskové hry a audioknihy. V roce 2018 knihovna získala ocenění pro nejlepší neprofesionální knihovnice Středočeský Kramerius. Prohloubila se aktivní spolupráce se Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně a čtenáři začali využívat meziknihovní výpůjční službu.

Knihovna je zapojena do standardních akcí, jako je Noc s Andersenem, organizuje autorská čtení pro dospělé i pro děti, připravuje výstavy. Stala se srdcem obce, začaly se v ní pořádat pravidelné komunitní akce. V obci žije několik výtvarníků, kteří se ujali vedení výtvarných dílen. Při knihovně funguje dětský klub Hovorka a dětská redakce místního zpravodaje. Vznikl i filmový klub, kde se pravidelně promítá a debatuje.

V roce 2020 obec dokončila rekonstrukci chátrajícího objektu, v němž vzniklo komunitní centrum Pod Jasany, a knihovna se do něj letos přesunula. Rekonstrukci budovy se podařilo uskutečnit díky dotaci ve výši 2,85 milionu korun z programu Evropského fondu pro regionální rozvoj Ministerstva pro místní rozvoj, tzv. IROPu. Celkové náklady na rekonstrukci byly 5,2 milionu. V červnu 2021 se knihovna v nových prostorách slavnostně otevřela při příležitosti 101. výročí založení. ■ www.obyvankvesnice.cz

TEXT DAGMAR KOŽELUHOVÁ
FOTO DAGMAR PLOTĚNÁ

New European Bauhaus
beautiful | sustainable | together

PROJEKT

Nový evropský Bauhaus

Pojem Bauhaus je spojený s meziválečnou architektonicko-uměleckou školou, která propojovala architekturu, umění a řemesla v jednotný celek. Snahou bylo zlepšovat dobové bydlení a životní podmínky. O téměř 100 let později přichází nová iniciativa s podobnými myšlenkami.

Nový evropský Bauhaus (NEB), vyhlášený Evropskou komisí v lednu 2021, je vnímán jako prostor pro spolupráci mezi architekty, urbanisty, designéry, vědci, technology, umělci, studenty a památkovými institucemi. Jeho úkolem je přispívat k udržitelnému životnímu prostředí a kvalitní každodennosti ve veřejném prostoru měst a obcí. Přináší principy a cíle Zelené dohody pro Evropu, která je odpovědí na zhoršující se životní prostředí a klimatické změny a jejímž cílem je přeměnit Evropu v první klimaticky neutrální kontinent.

I když se o nové iniciativě stále více mluví, její tři pilíře – krása, udržitel-

nost, sounáležitost – zůstávají stále spíše v rovině abstraktních pojmů. NEB představil zásadní témata a okruhy, ale jejich vlastní praktické a konkrétní naplňování a formování nechává na dialogu, zkušenostech a potřebách institucí zabývajících se nejen kulturním dědictvím v jednotlivých evropských státech (bottom-up approach).

V hlavních bodech nejsou kulturní dědictví a památková ochrana sice přímo jmenovány, nicméně jsou považované za nedílnou součást celého procesu. To ostatně dokazuje Zelená kniha pro kulturní dědictví, manuál se základními oblastmi zájmu jako cirkulární ekonomika nebo energeticky účinné obnovy památkových objektů, kterou vydala Europa Nostra ve spolupráci s ICOMOS a Climate Heritage Network za podpory Evropské investiční banky.

Aby se iniciativě dostalo širší pozornosti veřejnosti, začala Evropská komise od letošního roku vyhlašovat ceny NEB. Ty se stávají důležitým zásobníkem příkladů dobré praxe zaměřených na diskutovaná témata. Mezi téměř 160 partnery NEBu nenajdeme v současné době zatím žádného českého zástupce. V Česku chybí širší diskuze, na evropských fórech se ale české příklady postupně představují. Již dnes víme, že v blízké budoucnosti se NEB stane důležitou součástí a vlivným pohledem na ochranu a obnovu kulturního dědictví. ■
www.europa.eu/new-european-bauhaus/

LETOS SE KONCERTY ODEHRAJÍ OD 20. ČERVENCE DO 5. SRPNA. PŘEDPRODEJ VSTUPENEK ZAČAL 15. ČERVNA.

22. ROČNÍK FESTIVALU SE PONESE VE ZNAMENÍ ARISTOKRACIE A UROZENOSTI.

FESTIVAL

Letní slavnosti staré hudby

Teprve v akusticky i historicky vhodných prostorech se bezchybná interpretace, hudební originalita, tvůrčí přístup a respekt k tradici spojí tak, že vytvoří skutečně dokonalý kulturní zážitek.

Nejrozsáhlejší a nejdéle působící festival hudby historických uměleckých slohů v Praze – Letní slavnosti staré hudby – přivádí do Česka každý rok špičkové interprety, uvádí novodobé premiéry a představuje originály či kopie historických nástrojů. V neposlední řadě pak zasazuje své dramaturgicky propracované projekty do stylově odpovídající historické architektury, s níž středověká, renesanční či barokní hudba tvoří dokonalou symbiózu.

Prostřednictvím programového tématu s názvem Nobilitas přenesení festival v roce 2021 posluchače do inspiračního prostředí šlechtických dvorů – světa, jenž je neodmyslitelně spjat s mnoha podobami hudebních forem a produkcí.

Letní slavnosti staré hudby během 21 let své existence vstoupily do celé řady sálů, v nichž se koncerty jinak běžně nepořádají. Například zámek v Troji, vystavěný ve stylu klasické římské villy suburbany, letos přivítá hned dva festivalové projekty – první z nich bude věnován irským baladám a tancům v zábavě dublinské aristokracie, druhý španělské dvorské a taneční hudbě. Hlavní sál, bohatě zdobený freskami, se ideálně pojí s hravou barvitostí i vznešenou důstojností hudby 17. století v živelném projevu charismatických umělců.

Pod štíhlými klenebními žebry, konzolami s kamennými maskarony a zdobenými svorníky zazní hudba Johannese Ciconii, vlámského rodáka, který však zakotvil ve službách několika urozených rodů italského středověku. Řeč je o nenápadném kostelíku sv. Martina ve zdi, jehož minulost nabízí vskutku kuriózní stavebněhistorické momenty.

V monumentálním jídelním sále Strahovského kláštera pak bude vzdána pocta baroknímu violoncellu, které se coby sebevědomý a virtuózní nástroj zrodilo na konci 17. a v průběhu 18. století. Z bohatě zdobeného stropu letního refektáře dohlédnou na toto hudební hodování účastníci nebeské hostiny, alegorie čtyř ročních dob či všech 12 znamení zvěrokruhu. Letní slavnosti staré hudby dále zavítají například do Emauzského kláštera či kostela sv. Šimona a Judy. Kompletní program je zveřejněn na webových stránkách. ■ www.letnislavnosti.cz

TEXT JOSEFÍNA KNOBLOCHOVÁ
FOTO PETRA HAJSKÁ

MOTIVEM MÁME VYBRÁNO 2021 JSOU LETOKRUHY KMENE SYMBOLIZUJÍCÍ MNOHOVRSTEVNATOST PÉČE O KULTURNÍ DĚDICTVÍ. SOUČÁSTÍ PROJEKTU JE TAKÉ SOUTĚŽ VEŘEJNÝCH SBÍREK, V NÍŽ MŮŽETE HLASOVAT DO KONCE LETNÍCH PRÁZDNIN.

MÁME VYBRÁNO

Památky a média

Už podesáté budeme mít vybráno. Institut pro památky a kulturu připravuje na úterý 14. září konferenci s názvem Památky a média. Oblíbená akce oživí pražský dominikánský klášter a otevře řadu témat, mimo jiné mediální obraz nebo marketing českého kulturního dědictví.

Odnést si praktické rady a sdílet dobré zkušenosti, to je cílem konference MÁME VYBRÁNO. Letošní ročník je mimořádný, projekt na podporu památek a jejich financování slaví 10 let. Také téma Památky a média má ambici oslovit širokou veřejnost – vlastníky historických objektů, zástupce neziskových organizací, novináře i všechny ty, kterým není dědictví po předcích lhostejné.

„Svět památek, médií a financí je propojený. Pokud chceme zapojit veřejnost nebo třeba jen hledáme vhodné zdroje, potřebujeme informace. Ať už je chceme dohledat nebo šířit, média jsou pro nás zkrátka nezbytná. Když víme, na koho se obrátit, kde hledat pomoc či inspiraci, je cesta mnohem jednodušší,“ nastiňuje ředitel Institutu pro památky a kulturu Aleš Kozák.

Přednášku si už připravují v Museu Fotoatelier Seidel v Českém Krumlově. Posluchače seznámí s tím, co všechno lze vyčíst ze starých fotografií a jak historické snímky mohou pomoci při obnově historických budov. Martin Hrdlička ze společnosti VirtualPanorama ozřejmí úskalí při přípravě virtuálních prohlídek, Judita Matyášová je zase ostřílená novinářka, která dobře ví, jak oslovit kolegy, aby připravili článek. Matěj Stropnický spojuje zkušenosti žurnalisty a majitele historického objektu. V plánu je šest přednášek a tři panelové diskuse. Rezonovat v nich bude otázka, jak vtáhnout veřejnost do problematiky ochrany památek nebo jak náročná musí být prezentace, aby zaujala veřejnost.

Konference tradičně oživuje klášter dominikánů na Starém Městě v Praze. Vinou epidemie COVID-19 byl loňský ročník přesunutý do on-line prostoru, letos pořadatelé slibují opět živé setkání. Registrovat se můžete na webových stránkách. ■ www.mamevybrano.cz

Zajímá vás projekt MÁME VYBRÁNO?

Vyhledali jsme pro vás další články na portálu PROPAMÁTKY:

www.rb.gy/2vxuow

TEXT JAN ŠTIFTER
FOTO CANVA / GETTY IMAGES

ZPRÁVY ON-LINE

ROZHOVOR s Ladislavem Stalmachem o záchraně hradní zříceniny Pyšolec

Díky směně získala obec Vír na Žďársku nedávno od Lesů ČR památkově chráněnou zříceninu hradu Pyšolec z přelomu 13. a 14. století na kopci v meandru Svratky. Na plány do budoucna zahrnující záchranu a zpřístupnění jsme se zeptali starosty obce.

Spolek na ochranu památek Bystřicka, z. s.

Zvony se do kostela sv. Haštala vrátily díky veřejné sbírce

Po 105 letech má kostel sv. Haštala na Starém Městě pražském všechny zvony. K jejich pořízení pomohla veřejná sbírka, kterou vyhlásil spolek Sanctus Castulus. Během půl roku se mu podařilo vybrat potřebnou částku ve výši 1,2 milionu korun.

Wikimedia Commons: Frydolin, CC-BY-SA 3.0

Studijní knihovna Iva Křena se specializuje na sklářské umění

Východočeské muzeum v Pardubicích otevřelo na památku předčasného odchodu dlouholetého kurátora uměleckoprůmyslových sbírek Iva Křena (1964–2020) studijní knihovnu. Specializované pracoviště bude zaměřeno na výzkum sklářského umění s přesahy do dalších oborů.

Východočeské muzeum v Pardubicích

ROZHOVOR s Davidem Landštofem o záchraně staré školy

Někdejší hostinec v Křižanech, později fungující jako obecná škola, se nacházel v neutěšeném technickém stavu. Na detaily záchranu jsme se zeptali majitele a předsedy Spolku pro obnovu Staré školy Křižany, který současně usiluje o oživení její kulturní činnosti.

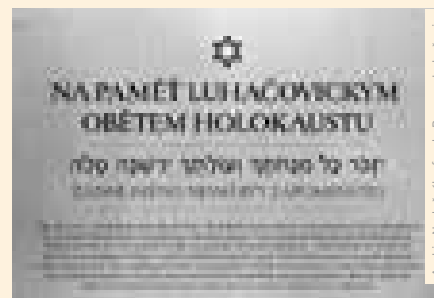

Matyáš Gal

Společenskému životu Luhačovic pomáhá nadační fond

Rok fungování má za sebou Nadační fond Pramen Luhačovice. Spojil síly řady lidí, stal se významným hybatelem zdejšího kulturního a společenského života. Nabízí také stáž spisovatelům, rezidenční pobyt tu

v ložském roce využil například Petr Borkovec.

Archiv Nadačního fondu Pramen Luhačovice

Rekonstrukce selského dvora U Matoušů je hotova

Rekonstrukce staveb, revitalizace dvora a zahrady, stejně jako vytvoření expozice přibližující život hospodáře na přelomu 19. a 20. století. To vše bylo součástí projektu obnovy selského dvora U Matoušů v Plzni-Bolevci, který byl nedávno dokončen za 48,5 milionu korun.

Národní památkový ústav

ROZHOVOR s Tomášem Těmínem o obnově kadovské tvrze

Památkově chráněný areál někdejší vladycké tvrze se nacházel do roku 2017 v neutěšeném technickém stavu. Až díky iniciativě současného majitele probíhá jeho postupná obnova trvajících dodnes. Na postup prací jsme se zeptali vlastníka památky.

Archiv Tomáše Těmína

Stavba plynovodu na Moravě bude žní pro archeology

Nová linie v mapě protne Tvrdonice na Břeclavsku a Bezměrov u Kroměříže. Bude sloužit jako zip: stáhnout, nahlédnout a zase zakrýt. Stavba plynovodu je pro archeology mimořádnou příležitostí, jak prozkoumat historickou krajinu jižní a střední Moravy.

Fotoarchiv Archale Brno

Prožijte Bílou horu i popravu 27 pánů

Jaké by to asi bylo prožít povstání českých stavů? Jak vypadala Praha kolem roku 1620, kdo byli hlavní aktéři klíčových událostí? Díky on-line hře se stanete součástí divadla, bojovky, dopřejete si procházku a budete se dobře bavit. Stačí k tomu mobilní telefon.

ROZHOVOR s Janem Palasem o obnově historického železničního vozu Slovenská strela

Společností Českomoravská železniční opravena byl restaurován motorový železniční vůz Slovenská strela, který je součástí kopřivnického Technického muzea Tatra. Na průběh obnovy národní kulturní památky jsme se v roce 2019 zeptali restaurátora Jana Palase.

Technické muzeum Tatra

3D model přibližuje původní podobu kostela sv. Petra v Olomouci

Díky archeologům olomouckého pracoviště Národního památkového ústavu známe původní pozdně gotickou podobu nejstaršího olomouckého kostela sv. Petra na Předhradí. Ta vznikla jako 3D model ve spolupráci s autorem projektu Bastionka Olomouc – Petrem Hofmanem.

Národní památkový ústav

Adoptuj a pečuj. Brno nabízí k adopci hroby významných osobností

Slibovali jim věčnou slávu, teď jsou hroby významných brněnských osobností opuštěné a chátrají. Můžete si je adoptovat. Nestojí to skoro nic, jen čas a péče. V současné době lze získat třeba hrob kněze Vladimíra Bokse a historika Jaroslava Dřímala.

Správa hřbitovů města Brna

Na hlavním nádraží v Praze uvidíte historickou drezínu Marušku

Národní technické muzeum vystavuje ve vstupním prostoru železniční stanice Praha hlavní nádraží motorovou inspekční drezínu Dm 4-47044 z roku 1947, přezdívanou Maruška. Vzácný exponát je prezentován na základě dlouhodobé spolupráce muzea se Správou železnic.

Národní technické muzeum

Česká centra představí světu sbírky Národní galerie Praha

Křížem krážem Národní galerií Praha je on-line projekt Českých center a Národní galerie Praha. Na 11 videích je prezentován výběr děl napříč sbírkami této instituce. Cílem je ukázat bohatost a rozmanitost umělecké tvorby českých autorů a děl s vazbou na české prostředí.

Marco Cilioli

Zprávy pro vás připravujeme každý den. Sledujte nás on-line a odebírejte e-mailový zpravodaj.

www.propamatky.cz

FOTOREPORTÁŽ

FOTO PETR TYLŠAR, TECHNICKÉ MUZEUM TATRA

Obnova železničního vozu Slovenská strela

Po dvou letech skončila obnova železniční národní kulturní památky, která byla navracena zpět do Kopřivnice firmě TATRA TRUCKS, a. s. Čtyřnápravový motorový vůz vznikl v letech 1935–1936 s unikátním přenosem výkonu podle patentu Josefa Sousedíka v kopřivnické firmě Ringhoffer TATRA ve dvou kusech, z nichž se dochoval jen jediný. Do provozu byl nasazen 13. července 1936 na lince Bratislava–Praha a vzdálenost zvládl urazit za čtyři hodiny a 18 minut při maximální rychlosti 130 km/h. Výsledkem nesnadného procesu obnovy zahrnujícího řadu restaurátorských prací a splnění limitů přísné legislativy je návrat Slovenské strela do provozuschopného stavu. Obnovu provedla Českomoravská železniční opravena pod vedením odborného garanta Jiřího Střechy. Náklady na renovaci vozu a stavbu expozičního depožitáře činily 118 milionů korun, 80 milionů tvořily dotace z Evropské unie a zbylou část poskytla společnost TATRA TRUCKS.

www.slovenska-strela.cz | www.tatramuseum.cz

Z MĚST A OBCÍ

HAVLÍČKŮV BROD

Výročí Karla Havlíčka Borovského

Letos si město připomíná 200 let od narození a 165 let od úmrtí Karla Havlíčka Borovského. Spisovatel, politik a novinář prožil v tehdejším Německém Brodě podstatnou část života. Na samém konci druhé světové války se 5. května 1945 Brod přejmenoval na Havlíčkův. U příležitosti uvedených výročí se chystají konference, přednášky a kulturní pořady včetně alternativního připomenutí satirika dokonale ovládajícího rodný jazyk. O jeho mistrovství slova svědčí četné epigramy – ironizující a karikující verše. Těmi se inspiroval místní okrašlovací spolek. Vybral jich 91 a v různém obsahovém a materiálním provedení je rozmístil do veřejného prostoru. 54 z nich je instalováno po celém Havlíčkově Brodě a dalších 37 v jiných městech. Tyto krátké satirické básně jsou zpravidla nadčasové a aktuální i dnes. Město se proto rozhodlo být generálním partnerem pozoruhodné aktivity. Návštěvu města tak můžete letos spojit s procházkou po Cestě epigramů KHB 2021 nebo navštívit speciální webové stránky. www.khb200.cz

Libor Honzárek

CHEB

Historické město Karlovarska

Cheb se pravidelně účastní soutěže Historické město roku. S titulem je spojena Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, kterou získal v roce 2014. Za rok 2020 se stal opět krajským vítězem a postoupil do finále. Cheb byl plnohodnotným městem již od první poloviny 12. století. V roce 1322 bylo město i s okolím trvale připojeno k České koruně. Od konce 13. století se jeho půdorys stabilizoval, zděná zástavba začala vytlačovat dřevěné objekty. Velký rozkvět sídla nastává od poloviny 15. století. Strategická poloha Chebu vedla v 17. století k proměně v bastionovou pevnost, zrušenou roku 1809. Po druhé světové válce se začaly postupně obnovovat památky. V Chebu lze navštívit: Chebský hrad, Chebské muzeum, kostel sv. Mikuláše, městské opevnění, kostel sv. Kláry, františkánský klášter s kostelem Zvěstování Panny Marie, městské domy s historickými krovky včetně skupiny domů zvané Špalíček. www.cheb.cz

Město Cheb

IVANČICE

Zrestaurovaný kamenný portál

Renesanční palác nazývaný Dům pánů z Lipé, který najdeme na Palackého náměstí v Ivančicích, se dočkal zrestaurování kamenného portálu. Dnešní sídlo městského úřadu tvořily ještě v 17. století původně dva domy, které přestavěl do jedné budovy Antonio Valdi. O sochařskou výzdobu se postaral Giorgio Gialdi. Dům se honosí již zmíněným bohatě zdobeným kamenným portálem a na rohu budovy najdeme ještě zdobený arkýř. Na základě zpracovaného restaurátorského průzkumu bylo rozhodnuto, že kamenné prvky se musí opravit. Odborné práce byly v roce 2020 provedeny restaurátorem René Vlasákem. Všechny kameny byly očištěny od prachu, řas a nevhodných pojiv. Náročné bylo zejména odsolení spodních kamenných částí. Sůl měla totiž největší vliv na odpadávání částí zdobných prvků. Město Ivančice zaplatilo za celkové restaurátorské opravy 384 200 korun. www.ivancice.cz

Věra Jelínková

Přinášíme aktuality z míst, kde se aktivně věnují péči o kulturní dědictví. Uvedené texty jsou publikovány v rámci mediální spolupráce redakce s městy a obcemi.

JIČÍN

Pokračuje záchrana jezuitské koleje

Historie jezuitské koleje, obří barokní stavby ve městě, sahá do 20. let 17. století, kdy byl Jičín panstvím vévody Albrechta z Valdštejna. Ten pozval do města jezuitu a věnoval jim kostel sv. Jakuba, později zasvěcený sv. Ignáci. V jeho sousedství u náměstí Svobody brzy vyrostla jezuitská kolej. Barokní komplex se stal centrem vzdělání. Fungovalo v něm gymnázium, později tam sídlil i hospital. Těžkou ránu koleji zasadila druhá polovina 20. století, kdy se v ní usídlili sovětsí vojáci. Za jejich éry bohužel proběhly stavební změny, které později zhoršily stav budov. Po roce 1989 se majitelem stalo město Jičín. Gigantická stavba už tehdy neměla využití. V roce 2017 město investovalo několik milionů korun, aby odstranilo nejvážnější havarijní stav. Došlo k úpravě prvního podlaží, obnovilo se podloubí a zajistilo odvětrávání z podzemních prostor. Aktuálně pokračují práce na nádvoří. Pro celkovou rekonstrukci rozsáhlého areálu bude město však potřebovat další stovky milionů korun.

www.mujicin.cz

Jakub Podobský

KLÁŠTEREC NAD OHŘÍ

Lázeňské památky se postupně opravují

Klášteřec nad Ohří se podílí v rámci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón na rekonstrukci fasády kavárny lázeňského domu, bývalé plněné minerálních vod, a fasády objektu restaurace Peřeje, původní budovy historické stělnice. Těžba, stáčení, distribuce kyselky a využívání jejích léčebných účinků ve velkém bylo významnou oblastí podnikání ve městě. Dějiny lázeňství se datují rokem 1883, kdy byl objeven první pramen Evženie. V roce 1897 jej následoval Městský pramen a až v 90. letech 20. století byl nalezen Klášterský pramen. Ročně se v minulosti plnilo 1,5 milionu litrových lahví. Během druhé světové války zdejší kyselka zásobovala minerálkou Rommelovu armádu v Africe. Kyselka byla v provozu až do roku 1950. S obnovou pramene Evženie se začalo na jaře 1964 a pokračovalo se až po roce 1990 společně s rozvojem lázeňské zóny. V letošním roce bylo uzavřeno memorandum o budoucí spolupráci s Priessnitzovými léčebnými láznemi v Jeseníku.

www.klasterec.cz

Město Klášterský pramen

LETOHRAD

Zámecké ohradní zdi v novém

Při barokním zámku v Letohradě založil hrabě Petr Marcolini-Ferretti v letech 1820–1830 přírodní krajinářský park o rozloze 5,5 hektaru. Vedle empírového altánu, umělé jeskyně, kašny a soch mohou návštěvníci obdivovat rovněž mohutné ohradní zdi v délce přes 1 155 metrů a opěrné zdi zámecké terasy dlouhé 100 metrů. Od roku 2013 zajišťuje město Letohrad jejich postupnou obnovu s využitím financí z Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Některé úseky se obnovují poprvé v historii, jiné po desítkách let, mnohdy v těžko přístupném terénu, jak ukazuje přiložený snímek vyhlídky nad umělou jeskyní. Převážnou část prací provádí po ročních etapách firma Milana Záměstného. Dokončení celého prstence zdí lze předpokládat v příštím roce. Celkem se do oprav ohradních zdí již investovalo 7,5 miliónu korun, přičemž Ministerstvo kultury prostřednictvím výše zmíněného Programu regenerace přispělo více než třemi miliony korun.

www.letohrad.eu

Martin Ják

Z MĚST A OBCÍ

MĚLNÍK

Unikátní vinařský lis památkou

Nejvýznamnějším krajinotvorným prvkem okolí Mělníka jsou bezpochyby vinice. Nejen ony jsou však pro tamní krajinu charakteristické. Její podobu v minulosti i dnes dotvářejí objekty lisů. Jedna z mála dochovaných staveb byla nedávno prohlášena kulturní památkou – viniční usedlost Turbovice. Hlavním důvodem památkové ochrany je uvnitř dochovaný starobylý kládový lis z roku 1727, který je druhým nejstarším v Česku. Lis je sestaven z mohutných dubových klád, je pákový (délka páky je 8,6 metru) a váží asi 45 tun. Součástí usedlosti jsou také dvě patra vyhloubených sklepů, kde se skladovaly sudy s vínem, a 48 metrů hluboká studna. Zařízení lisu se, na našem území ojediněle, zachovalo in situ. Kontext doplňuje vybavení kvasírny – v úrovni podlahy prvního patra se nachází barokní ochoz s ozdobnou balustrádou, okna i typ stropu s dřevěným lištovaným podhledem. Nový majitel zde plánuje celkovou obnovu lisu a prezentaci této unikátní památky a dějin vinařství na Mělnicku veřejnosti.

www.melnik.cz

Město Mělník

NOVÝ BOR

Podstávkový dům vstal z popela

Město Nový Bor zrekonstruovalo zchátralý podstávkový dům čp. 106. Původní třípodlažní objekt postavený patrně roku 1768 najdeme v památkové zóně v centru města. Představuje cennou ukázkou místní roubené pozdně barokní architektury. Snahou investora bylo domu vrátit původní charakter a očistit ho od novodobých nevhodných úprav. Při rekonstrukci nahradily plechovou krytinu skládané vláknocementové šablony a ve štítech byl doplněn břidlicový obklad. Do původního vzhledu se vrátilo i dřevěné obložení, okna a vstupní dveře. Kompletní změnou prošel i interiér, který se co nejvíce přiblížil prvotní dispozici. Repasovaly se dochované prvky jako štukové rozety, podlahy, schodiště, dveře. Stěny získaly znovu částečně hliněné vápenné omítky. Budovu bude využívat Sklářské muzeum, které sídlí v jeho bezprostřední blízkosti, a Turistické informační centrum. Rekonstrukce vyšla na téměř 20 milionů korun a byla spolufinancovaná z evropského fondu Interreg V-A programu Přeshraniční spolupráce CZ-PL.

www.novy-bor.cz

Město Nový Bor

PARDUBICE

Modernizace národních kulturních památek

Do obnovy a modernizace několika národních kulturních památek na Pardubicku putují značné investice s dotační podporou evropských peněz (ITI). Na počátku nové éry je stavba areálu Wintertitzových automatických mlýnů, první stavby Josefa Gočára v Pardubicích. Technická památka sdružující několik investorů se zpřístupní veřejnosti už v roce 2023. Díky budoucímu architektonickému pojetí i náplní má areál ambici stát se kulturním centrem mezinárodního významu. Rekonstrukcí prochází od roku 2019 také pardubický zámek. Svou podobu změnil palác i hospodářské budovy, kde sídlí Východočeské muzeum v Pardubicích. Moderní obnovy podle návrhu architekta Dušana Jurkoviče se dočká i státní hrad Kunětická hora. Vznikla v něm mimo jiné expozice věnovaná dílu slavného architekta či vestavba dřevěné verandy s novým návštěvnickým centrem. Důstojnou podobu získá také pietní území Památník Zámeček, už letos v září se zde veřejnosti zpřístupní zcela nová expozice o temném období heydrichiády.

www.pardubice.eu

Město Pardubice

Přinášíme aktuality z míst, kde se aktivně věnují péči o kulturní dědictví. Uvedené texty jsou publikovány v rámci mediální spolupráce redakce s městy a obcemi.

RADOMYŠL

Lipovou alej zdobí křížová cesta

Významným krajinotvorným prvkem obce je lipová alej vedoucí ke kostelu sv. Jana Křtitele. Její první část byla pravděpodobně vysázena již kolem roku 1764 podél kamenných kapliček křížové cesty o 14 zastaveních z let 1742–1755. Z tehdejší výsadby zůstalo jen několik lip před kostelem. Další byly sázeny kolem roku 1819, a to od kostela směrem k obci Osek, a převážná většina ostatních před 30 lety. V novodobé historii začínají všechny významné akce obce právě pod lipami před kostelem. Alej byla zpodobněna mnoha výtvarníky, fotografy či je zmiňována literáty. V letech 2009–2011 proběhla její revitalizace a dosadba nových stromů na místa, kde již chyběly nebo byly vykáceny. Roku 2008 vyhlásil Odbor životního prostředí Okresního úřadu Strakonice alej za významný krajinný prvek. Lidé nalézají na lavičkách pod lipami klid a životní vzpomínky. Za příznivého počasí vidí až na vzdálené šumavské velikány Libín, Boubín, Javorník, Svatobor a někdy i německý Großer Arber.

www.radomysl.net

SOBĚSLAV

Za úspěch v soutěži obnoveny dvě sochy

Město Soběslav vyhrálo počátkem roku 2020 krajské kolo soutěže Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Jako vítěz v Jihočeském kraji získalo 100 tisíc korun. Za obdržené finance město rozhodlo opravit kašnu se sochou sv. Floriána, která je významným prvkem náměstí. Na soše bylo obnoveno zlacení a byl doplněn chybějící hrot praporce. Oprava kašny tak přispěla k završení nedávno ukončené revitalizace náměstí. Po vítězství v krajském kole byla Soběslav nominována do celostátního klání o titul historické město roku 2019. Tam se umístila na 2.–3. místě a obdržela dalších 100 tisíc korun. Tyto prostředky využilo vedení města k restaurování barokní sochy sv. Jana Nepomuckého ve Wilsonově ulici. V rámci restaurování byly doplněny chybějící atributy a na dochovaný kovový hák se vrátila nová lucerna. Obě obdržené finanční odměny tak pomohly ke zlepšení stavu významných sochařských děl ve veřejném prostoru města.

www.musobeslav.cz

ZNOJMO

Neogotická kaplička znovu ozdobou

Ze zchátralé neogotické kapličky, která volala po záchraně, se stala podivuhodná ozdoba čtvrtě Kasárna. Město ji nechalo v loňském roce kompletně zrekonstruovat. Hlavní práce na exteriéru stavby zahrnovaly opravy fasád, oken, dveří a střechy. V interiéru se sanovalo zdivo, izolovala podlaha a pokládala se nová dlažba. Zároveň byla objevena původní výzdoba stěn, jež byla obnovena a doplněna. Vnitřek nyní zútulňují nové lavice. Změn se dočkalo také nejbližší okolí stavby. Její předprostor je vydlážděný kamenným odsekem. Do dílny restaurátora putovala i barokní socha sv. Jana Nepomuckého ze 40. let 18. století. Ta je umístěna na slohově odpovídajícím podstavci u kaple. Zdařilou rekonstrukci potvrzuje úspěch v soutěži Nejlépe opravená památka Jihomoravského kraje roku 2020, kde obnova kapličky získala první místo v kategorii Drobné stavby. Zasluhu na tom nese architekt Jaroslav Poláček, který je autorem projektové dokumentace obnovy, a restaurátor Petr Roztočil.

www.znojmocity.cz

Luboš Peterka

Město Soběslav

Jaroslav Poláček

Společně s vámi vyprávíme příběhy českého kulturního dědictví

O ZACHRAŇENÉ TURZI
O PRODÍŽENÉ ROUBENCE
O KRAJINOVSKÝM SEDMERO HOZANÍM,
KDE LIDÉ OPRAVUJÍ TO, CO JINÍ
NECHALI ZCHÁTRAT

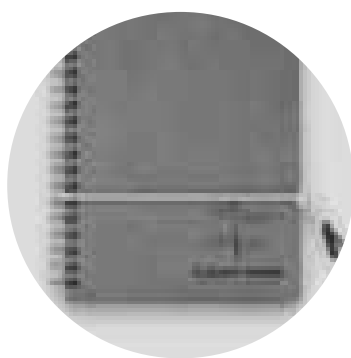
KLUB
PROPAMÁTKY

POMÁHÁME ČESKÝM PAMÁTKÁM

Staňte se hrdinou našich příběhů,
podpořte **PROPAMÁTKY**

Pro nové pravidelné dárce máme
originální zápisníky
od společnosti **CLEVER MINDS**.

Vyberte si **Skicák**, **Výletník** nebo **Chytrý motivační diář Pilot**
a zaznamenejte svůj příběh
pro sebe i ostatní.

klub.propamatky.cz

MÁME VYBRÁNO

konference o financování památek | 14. září 2021
klášter dominikánů v Praze

www.mamevybrano.cz

REDAKCE PROPAMÁTKY POŘÁDÁ OD ROKU 2012 KONFERENCI, KTERÁ SE VĚNUJE RŮZNÝM OBLASTEM HLEDÁNÍ POTŘEBNÝCH ZDROJŮ NA OBNOVU A ÚDRŽBU PAMÁTEK. LETOŠNÍ ROČNÍK BUDE KROMĚ DALŠÍCH TÉMAT ZAMĚŘEN TAKÉ NA MÉDIA A PAMÁTKY.

HLAVNÍ PARTNER PORTÁLU A ČASOPISU PROPAMÁTKY

Pálené tašky značky TONDACH navazují na tisíciletou tradici používání tohoto druhu střešní krytiny, z čehož vyplývá závazek uchovávat ráz střešní krajiny zejména z pohledu materiálu a tvarů také do budoucna. Výrobky

této značky mají nejdelší záruku na základní střešní tašky vyráběné u nás, a to 33 let. Životnost pálených tašek ale činí až 100 let.

www.tondach.cz

ODBORNÍ PARTNEŘI

Kvalitní minerální nátěrové systémy pro restaurování a obnovu památek
www.keim.cz

Zajistíme likvidaci dřevokazného hmyzu v historických stavbách prostřednictvím horkého vzduchu.
www.thermosanace.cz

Keramika jako kámen: pálené kameninové stavební materiály pro opravy historických staveb
www.brispol.cz

Prověřené maltové směsi pro památky a řešení vlhkostních problémů u historických objektů
www.mc-bauchemie.cz

Likvidace dřevokazného hmyzu a následná ochrana dřeva proti hmyzu, houbám i plísním
www.bochemitshop.cz

Využijte více než 25 let našich zkušeností s osvětlením památek, galerií a muzeí.
www.etna.cz

Okna a dveře pro historické budovy – kde jiní končí, my začínáme.
www.antikhaus.cz

Dokumentujeme památky metodami 3D skenování, bezpilotním snímkováním včetně zpracování dat.
www.g4d.cz

Restaurujeme uměleckořemeslná díla ze dřeva a kovu, včetně zlacení a polychromie.
www.bradna.eu

PROPAMÁTKY

Ročník 10, číslo 2, vychází 4x ročně

Vydává: Institut pro památky a kulturu, o. p. s.

Šéfredaktorka: Jitka Skořepová

Redakce: Kryštof Havlice, Zbyněk Konvička,

Aleš Kozák, Dagmar Koželuňová, Jan Štifter

Jazyková redakce: Lenka Kuboušková,

Jindřiška Kukrálová, Zuzana Richterová

Grafická úprava: Jiří Pobřísl, Jan Štunc

Evidenční číslo: MK ČR E 20818

© Institut pro památky a kulturu, o. p. s.

E-mail: redakce@propamatky.cz